

TÔN GIÁO GÓP PHẦN THỨC ĐẨY ĐOÀN KẾT DÂN TỘC VÀ ỔN ĐỊNH XÃ HỘI VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH TOÀN CẦU HÓA HIỆN NAY

TRẦN TRUNG TUYẾN^(*)

Ngày nhận bài: 02/6/2025 Ngày thẩm định: 04/6/2025 Ngày duyệt đăng: 20/8/2025

Tóm tắt: Bài viết tập trung làm rõ vai trò của tôn giáo trong việc góp phần thúc đẩy đoàn kết dân tộc và giữ gìn ổn định xã hội ở Việt Nam trước những tác động phức tạp của toàn cầu hóa hiện nay. Với đặc điểm là một thiết chế văn hóa - xã hội có tổ chức, tôn giáo không chỉ lan tỏa các giá trị đạo đức nhân văn, như bác ái, khoan dung, trách nhiệm cộng đồng, mà còn trở thành lực lượng tích cực trong hỗ trợ an sinh xã hội, gắn kết cộng đồng và phản bác thông tin sai lệch. Bài viết đề xuất các giải pháp nhằm phát huy nguồn lực tôn giáo trong chiến lược phát triển quốc gia, bảo vệ nền tảng tư tưởng và củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc trong thời kỳ hội nhập sâu rộng.

Từ khóa: đoàn kết dân tộc; ổn định xã hội; toàn cầu hóa; tôn giáo

1. Đặt vấn đề
Toàn cầu hóa đang diễn ra với tốc độ nhanh và mức độ thâm nhập sâu rộng, làm thay đổi căn bản nhiều phương diện của đời sống, từ kinh tế, chính trị đến văn hóa - xã hội và tư tưởng. Toàn cầu hóa mở ra nhiều cơ hội cho các quốc gia trong việc hội nhập, tiếp thu tri thức, khoa học và công nghệ, đồng thời thúc đẩy giao lưu văn hóa giữa các dân tộc. Quá trình này cũng làm gia tăng các yếu tố bất định: sự phân hóa hệ giá trị, xói mòn bản sắc văn hóa, khủng hoảng niềm tin và nguy cơ đứt gãy kết cấu xã hội truyền thống.

Trong bối cảnh đó, tôn giáo, với tư cách là một hiện tượng văn hóa - xã hội đặc thù, vừa mang tính truyền thống, vừa có khả năng thích ứng linh hoạt, đang đóng vai trò ngày càng quan trọng trong việc gìn giữ niềm tin, nuôi dưỡng đạo đức và hàn gắn các rạn nứt xã hội. Ở Việt Nam, nơi hội tụ nhiều tôn giáo và tín ngưỡng dân gian, các tổ chức tôn giáo không chỉ là điểm tựa tinh thần, mà còn là lực lượng xã hội tích cực góp phần củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc và bảo đảm ổn định xã hội. Khi toàn cầu hóa đặt ra thách thức về an ninh tư tưởng, định hướng giá trị và phân tầng xã hội, thì chính tôn giáo (nếu được định hướng và phát huy đúng) có thể trở thành một nguồn lực quan trọng để kết nối các cộng đồng, củng cố lòng tin và lan tỏa đạo đức xã hội bền vững.

^(*) ThS, Trường Đào tạo cán bộ Lê Hồng Phong

2. Vai trò của tôn giáo trong việc thúc đẩy đoàn kết dân tộc và ổn định xã hội

Đoàn kết dân tộc là sự thống nhất về ý chí, hành động và lợi ích giữa các giai tầng, cộng đồng dân cư, dân tộc, tôn giáo trong một quốc gia, được thiết lập trên nền tảng tôn trọng sự đa dạng, đồng thuận lợi ích và chia sẻ trách nhiệm vì mục tiêu phát triển bền vững. Đoàn kết dân tộc không chỉ là nguyên tắc chính trị - xã hội có tính chiến lược, mà còn là phương thức tổ chức sức mạnh toàn dân để bảo vệ và xây dựng đất nước trong các thời kỳ lịch sử. Nghị quyết số 43-NQ/TW ngày 24/11/2023 của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tiếp tục phát huy truyền thống, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, xây dựng đất nước ta ngày càng phồn vinh, hạnh phúc” khẳng định: “Phát huy truyền thống, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc là yêu cầu xuyên suốt của sự nghiệp cách mạng nước ta trong tình hình mới”⁽¹⁾.

Ổn định xã hội được hiểu là trạng thái xã hội phát triển hài hòa, ít xảy ra xung đột, các thiết chế chính trị - kinh tế - văn hóa hoạt động hiệu quả, quan hệ xã hội trật tự và tâm lý xã hội ở trạng thái tích cực. Ổn định xã hội là tiền đề để phát triển bền vững, bảo đảm an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội và tăng cường niềm tin giữa Nhà nước với người dân.

Đoàn kết dân tộc là nền tảng cốt lõi để xây dựng sự đồng thuận xã hội, từ đó góp phần duy trì ổn định xã hội. Khi các giai tầng, cộng đồng, dân tộc và tôn giáo cùng thống nhất về mục tiêu và hành động, xã hội sẽ hạn chế xung đột, củng cố niềm tin, bảo đảm trật tự và phát triển bền vững. Ngược lại, ổn định xã hội tạo điều kiện để phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc trong công cuộc xây dựng và bảo vệ đất nước.

Tôn giáo, xét trên phương diện lý luận không chỉ là hiện tượng tinh thần, mà còn là một thiết chế văn hóa - xã hội đặc thù. Các nhà xã hội học cổ điển, như Emile Durkheim, đã nhìn nhận tôn giáo như một hình thức “ý thức tập thể”⁽²⁾ có khả năng cố kết xã hội thông

qua nghi lễ, biểu tượng và chuẩn mực đạo đức. Max Weber, từ góc độ kinh tế - chính trị, cũng xem tôn giáo là một trong những động lực hình thành hệ thống giá trị có ảnh hưởng đến hành vi xã hội và tính hợp lý của trật tự xã hội hiện đại⁽³⁾. Các nghiên cứu gần đây của Robert Putnam và David Campbell trong *American Grace* (năm 2010)⁽⁴⁾ tiếp tục khẳng định, những người có đời sống tôn giáo thường có mức độ tin cậy xã hội cao hơn, gắn kết cộng đồng tốt hơn và tham gia tích cực vào hoạt động công dân, từ đó thúc đẩy vốn xã hội và ổn định xã hội.

Hồ Chí Minh luôn đặt vấn đề đoàn kết dân tộc vào vị trí trung tâm trong toàn bộ chiến lược cách mạng, coi đó là chủ trương chiến lược, là truyền thống cực kỳ quý báu của dân tộc. Trong khối đại đoàn kết ấy, Người đặc biệt nhấn mạnh vai trò của đồng bào tôn giáo; xem họ là một bộ phận không thể thiếu trong cộng đồng dân tộc Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “toàn thể đồng bào ta, không chia lương - giáo, đoàn kết chặt chẽ, quyết lòng kháng chiến, để giữ gìn non sông Tổ quốc mà cũng để giữ gìn quyền tôn giáo tự do”⁽⁵⁾. Theo Hồ Chí Minh, đại đoàn kết toàn dân tộc phải bắt đầu từ đại đa số nhân dân (bao gồm cả những người có đạo và không có đạo) trên cơ sở tôn trọng lẫn nhau, cùng phấn đấu vì mục tiêu chung là độc lập dân tộc và hạnh phúc của nhân dân. Tôn giáo, dưới góc nhìn của Hồ Chí Minh, không phải là trở lực, mà là thành tố của khối thống nhất dân tộc, nếu được tôn trọng, đồng hành và phát huy đúng hướng.

Tư tưởng này đã được Đảng kế thừa, thể hiện nhất quán trong các văn kiện, từ *Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội* (năm 1991), Hiến pháp năm 2013 đến Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 12/3/2003 của Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX “về công tác tôn giáo trong tình hình mới”. Trong *Chiến lược phát triển kinh tế - xã hội 10 năm 2021 - 2030*, Đảng khẳng định: “Thực hiện tốt

mục tiêu đoàn kết tôn giáo, đại đoàn kết toàn dân tộc. Bảo đảm quyền tự do tín ngưỡng, tôn giáo của mọi người theo quy định của pháp luật. Phát huy giá trị văn hóa, đạo đức tốt đẹp của tôn giáo vào giữ gìn và nâng cao đạo đức truyền thống xã hội, xây dựng đời sống văn hóa ở các khu dân cư, góp phần ngăn chặn các tệ nạn xã hội”⁽⁶⁾.

Ở Việt Nam, tôn giáo không chỉ là nhu cầu tâm linh, mà còn đóng vai trò quan trọng trong đời sống văn hóa - xã hội. Các dịp lễ, như Phật đản, Vu lan, Giáng sinh, Đại lễ Đức Chí Tôn,... đã trở thành sự kiện cộng đồng, góp phần giữ gìn bản sắc văn hóa, tăng cường tinh thần đoàn kết và hòa hợp giữa các tôn giáo. Các tôn giáo lớn, như Phật giáo, Công giáo, Tin Lành, Cao Đài, Phật giáo Hòa Hảo,... đều đề cao những giá trị đạo đức phổ quát, như từ bi, bác ái, yêu thương và trách nhiệm xã hội, là nền tảng hình thành nhân cách công dân và củng cố niềm tin cộng đồng. Với hệ thống tổ chức chặt chẽ và ảnh hưởng sâu rộng, tôn giáo đang trở thành lực lượng tích cực trong định hướng giá trị, hóa giải mâu thuẫn xã hội và củng cố sự ổn định, đặc biệt là trong bối cảnh toàn cầu hóa, khủng hoảng đạo đức và phân hóa xã hội ngày càng phức tạp. Cùng với đó, tôn giáo ở Việt Nam đang khẳng định vai trò là một đối tác xã hội quan trọng, có khả năng kết nối giữa chính quyền và nhân dân, góp phần lan tỏa giá trị đạo đức, nâng cao hiệu quả thực thi chính sách và tăng cường đồng thuận trong cộng đồng.

3. Thực trạng tôn giáo góp phần thúc đẩy đoàn kết dân tộc và ổn định xã hội ở Việt Nam

Các tôn giáo ở Việt Nam đã không ngừng thích nghi, đồng hành cùng dân tộc trong các giai đoạn thăng trầm và đóng góp vào quá trình xây dựng đất nước. Trong bối cảnh Việt Nam đang bước vào giai đoạn hội nhập toàn diện, chuyển đổi số mạnh mẽ và tái cấu trúc không gian xã hội - tư tưởng, vai trò của tôn giáo trong việc củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc và giữ gìn sự ổn định xã hội ngày càng trở nên nổi bật, thể hiện cụ thể như sau:

Một là, các tổ chức tôn giáo tại Việt Nam có quy mô tổ chức rộng lớn và khả năng kết nối cộng đồng mạnh mẽ. Hành lang pháp lý về tôn giáo ngày càng được hoàn thiện đã tạo điều kiện cho các tổ chức tôn giáo hoạt động hợp pháp, ổn định và đóng góp tích cực cho xã hội. Luật Tín ngưỡng, tôn giáo năm 2016⁽⁷⁾ là đạo luật đầu tiên của Việt Nam điều chỉnh đầy đủ hoạt động tôn giáo, cho phép các tổ chức tôn giáo được đăng ký, xây dựng cơ sở thờ tự, đào tạo nhân sự, xuất bản kinh sách và tham gia vào lĩnh vực giáo dục, y tế, từ thiện xã hội. Cùng với đó, Nghị quyết số 25-NQ/TW và Chỉ thị số 18-CT/TW ngày 10/01/2018 của Bộ Chính trị “về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 12/3/2003 của Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa IX “về công tác tôn giáo trong tình hình mới” đã khẳng định: “tôn giáo là nhu cầu tinh thần của một bộ phận nhân dân”. Quan điểm này nhấn mạnh chủ trương của Đảng về phát huy vai trò của tôn giáo trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Theo *Sách trắng Tôn giáo Việt Nam* năm 2023, Nhà nước đã công nhận 36 tổ chức tôn giáo, cấp chứng nhận đăng ký hoạt động tôn giáo cho 04 tổ chức và 01 pháp môn tu hành thuộc 16 tôn giáo; có hàng nghìn nhóm sinh hoạt tôn giáo tập trung (trong đó có các nhóm sinh hoạt tôn giáo tập trung của người nước ngoài cư trú hợp pháp tại Việt Nam); có trên 26,5 triệu tín đồ tôn giáo (chiếm khoảng 27% dân số cả nước), hơn 54 nghìn chức sắc, 135 nghìn chức việc và 29.658 cơ sở thờ tự⁽⁸⁾. Tính đến tháng 8/2025, cả nước có 43 tổ chức thuộc 16 tôn giáo được công nhận và cấp giấy chứng nhận đăng ký hoạt động với trên 27,7 triệu tín đồ⁽⁹⁾. Bên cạnh đó, có hơn 5.500 điểm nhóm Tin Lành sinh hoạt tôn giáo tập trung⁽¹⁰⁾, chủ yếu tại các vùng dân tộc thiểu số. Những con số này phản ánh tính hệ thống, khả năng kết nối xã hội và vai trò lan tỏa của các tổ chức tôn giáo tại vùng sâu, vùng xa.

Hai là, các giá trị đạo đức tôn giáo góp phần củng cố đoàn kết và ổn định cộng đồng.

Các tổ chức tôn giáo tại Việt Nam phần lớn đều lan tỏa những giá trị đạo đức phổ quát, như từ bi, bác ái, vị tha, yêu thương con người, sống có trách nhiệm, hòa bình và khoan dung. Những giá trị này không chỉ gắn liền với đời sống tôn giáo, mà còn góp phần hình thành và củng cố các chuẩn mực đạo đức xã hội, tăng cường sự gắn kết cộng đồng. Trong bối cảnh khủng hoảng các biểu hiện giá trị, suy giảm niềm tin và bất ổn tâm lý xã hội gia tăng, tôn giáo đóng vai trò như một điểm tựa tinh thần quan trọng giúp củng cố niềm tin và ổn định cộng đồng. Cùng với đó, nhiều tổ chức tôn giáo đã tích cực tham gia xây dựng đời sống văn hóa và kết nối cộng đồng ở cơ sở. Tại Tây Nguyên, chương trình “Phụ nữ tôn giáo sống tốt đời, đẹp đạo” góp phần nâng cao nhận thức pháp luật và bảo vệ môi trường cho phụ nữ dân tộc thiểu số⁽¹¹⁾. Ở An Giang, mô hình “02 An” của Phật giáo Hòa Hảo kết hợp an ninh trật tự và an sinh xã hội đã lan tỏa tinh thần trách nhiệm cộng đồng⁽¹²⁾. Tại Tây Ninh, Họ đạo Cao Đài xã Cẩm Giang vận động tín đồ đóng góp hơn 700 triệu đồng xây dựng hạ tầng, tổ chức bếp ăn từ thiện và giữ gìn vệ sinh môi trường⁽¹³⁾.

Ba là, các tôn giáo tham gia tích cực vào hoạt động an sinh xã hội - một trong những trụ cột quan trọng của ổn định xã hội. Các tổ chức tôn giáo tại Việt Nam đã và đang đóng góp nguồn lực quan trọng trong lĩnh vực an sinh xã hội, giáo dục, y tế và từ thiện nhân đạo. Theo Ban Tôn giáo Chính phủ, hiện cả nước có khoảng 300 trường mầm non, 2.000 cơ sở giáo dục mầm non, 12 cơ sở dạy nghề (gồm 01 trường cao đẳng, 01 trung cấp và 10 trung tâm giáo dục nghề nghiệp) do các tổ chức tôn giáo thành lập và vận hành. Trong lĩnh vực y tế, có hơn 500 cơ sở khám chữa bệnh từ thiện, với kinh phí hoạt động hàng năm lên tới hàng chục tỷ đồng, cùng hàng nghìn lượt khám, phát thuốc miễn phí cho người nghèo. Cả nước cũng có 113 cơ sở trợ giúp xã hội do các tổ chức Phật giáo, Công giáo, Cao Đài quản lý, đang chăm sóc 11.800

đối tượng bảo trợ xã hội. Tổng kinh phí từ các tổ chức tôn giáo dành cho giáo dục, y tế, trợ giúp xã hội và từ thiện mỗi năm lên tới hàng nghìn tỷ đồng. Đặc biệt, trong đại dịch COVID-19 (2020 - 2021), các tổ chức tôn giáo đã ủng hộ hàng trăm tỷ đồng cho Quỹ vắc xin và phòng, chống dịch, cử hơn 3.000 tình nguyện viên, tặng 24 xe cứu thương, cùng nhiều vật tư y tế, triển khai các mô hình “Siêu thị 0 đồng”, “ATM gạo”, “Bếp yêu thương” với hàng triệu suất ăn miễn phí, lan tỏa tinh thần nhân ái, góp phần cùng cả nước kiểm soát dịch bệnh và phục hồi đời sống⁽¹⁴⁾.

Bốn là, các tổ chức tôn giáo đóng vai trò quan trọng trong việc ổn định tư tưởng, hòa giải xã hội. Trước tình trạng thông tin xuyên tạc lan tràn trên mạng xã hội, nhiều tổ chức tôn giáo tại Việt Nam chủ động xây dựng kênh truyền thông riêng, như tạp chí, bản tin, website, fanpage và kênh Youtube, nhằm phổ biến giáo lý, cung cấp thông tin chính thống và phản bác những luận điệu sai trái về chính sách tôn giáo. Ngoài ra, ở cấp cơ sở, các chức sắc tôn giáo, như linh mục, sư trụ trì, mục sư,... thường xuyên giữ vai trò trung gian hòa giải giữa các bên trong tranh chấp hôn nhân, đất đai và bất hòa dòng tộc. Với uy tín và mối quan hệ chặt chẽ với tín đồ, họ đã góp phần giải quyết nhiều xung đột ngay từ cơ sở, giảm tải áp lực cho hệ thống tư pháp và góp phần giữ gìn an ninh, trật tự địa phương.

Năm là, các tổ chức, chức sắc, tín đồ các tôn giáo luôn tích cực tham gia vào đời sống chính trị - xã hội, xây dựng chính quyền, đoàn thể, khẳng định vai trò là một lực lượng xã hội tích cực, gắn bó chặt chẽ đồng hành cùng dân tộc. Tinh thần yêu nước, trách nhiệm công dân và ý thức chính trị của cộng đồng tôn giáo được thể hiện rõ qua việc tham gia ngày càng sâu rộng vào đời sống chính trị - xã hội ở nhiều cấp độ. Nhiều chức sắc, chức việc có uy tín, đạo hạnh được nhân dân tín nhiệm bầu vào các cơ quan dân cử, tổ chức chính trị - xã hội ở Trung ương và địa phương. Nhiệm kỳ 2021 - 2026, có 05 chức

sắc trùng cử đại biểu Quốc hội; 88 chức sắc, chức việc và 35 tín đồ các tôn giáo trùng cử đại biểu Hội đồng nhân dân cấp tỉnh; 225 chức sắc, chức việc, nhà tu hành và 246 tín đồ trùng cử đại biểu Hội đồng nhân dân cấp huyện; 646 chức sắc, chức việc, nhà tu hành và trên 5.000 tín đồ trùng cử đại biểu Hội đồng nhân dân cấp xã⁽¹⁵⁾. Bên cạnh đó, đông đảo tín đồ và chức sắc tôn giáo còn tham gia tích cực trong các hội, đoàn thể, như Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, Hội đồng nhân dân các cấp, các hội quần chúng,... Thông qua các kênh này, họ không chỉ góp phần xây dựng và phản biện chính sách, mà còn trực tiếp phổ biến chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước tới cộng đồng tín đồ, như “cầu nối” giữa chính quyền và nhân dân, gia tăng đồng thuận xã hội và hiệu quả chính sách tại cơ sở. Các tổ chức tôn giáo còn tích cực hưởng ứng các phong trào thi đua yêu nước, như “Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư”, “Xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh”, “Khu dân cư không có thanh thiếu niên mắc tệ nạn xã hội”, phong trào treo cờ Tổ quốc,... Nhiều chức sắc còn đóng vai trò dẫn dắt cộng đồng, góp phần nâng cao tính tự quản, loại bỏ hủ tục lạc hậu, giữ gìn an ninh, trật tự và củng cố khối đại đoàn kết tại địa phương.

Bên cạnh đóng góp tích cực của tôn giáo trong thúc đẩy đoàn kết dân tộc và ổn định xã hội, một số phần tử cực đoan đã lợi dụng danh nghĩa tôn giáo để truyền bá tư tưởng phản động, xuyên tạc chính sách, kích động chia rẽ dân tộc - tôn giáo, đặc biệt tại các vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Tình trạng một số nhóm truyền bá “đạo lạ”, mê tín dị đoan, hoạt động tôn giáo trá hình đang làm nhiều loạn đời sống tôn giáo và gây ra các hệ lụy về tâm lý, đạo đức xã hội. Đồng thời, một số báo cáo quốc tế, như “World Watch List” của tổ chức Open Doors⁽¹⁶⁾ hay báo cáo của USCIRF (Hoa Kỳ)⁽¹⁷⁾, đưa ra những đánh giá thiếu khách quan, không phản ánh

đúng thực tiễn sinh hoạt tôn giáo ổn định, đa dạng và có tổ chức tại Việt Nam. Ngoài ra, việc cấp phép sinh hoạt tôn giáo tập trung, quy hoạch đất xây dựng cơ sở thờ tự tại một số địa phương còn chậm, thiếu nhất quán. Một bộ phận cán bộ còn lúng túng trong xử lý các thủ tục hành chính liên quan đến tôn giáo, dẫn đến tâm lý e ngại trong tín đồ, hoặc tạo điều kiện cho các tổ chức phản động trong và ngoài nước lợi dụng. Bên cạnh đó, cơ chế phối hợp giữa chính quyền và tổ chức tôn giáo ở một số nơi vẫn mang tính hình thức, thiếu chiều sâu và chưa phát huy hết tiềm năng của các tổ chức tôn giáo.

4. Giải pháp phát huy vai trò của tôn giáo trong đoàn kết dân tộc và ổn định xã hội

Thứ nhất, tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng trong phát huy sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc gắn với phát huy vai trò tích cực của các tổ chức tôn giáo

Trên cơ sở Nghị quyết số 43-NQ/TW, các cấp ủy đảng cần cụ thể hóa chủ trương “tôn giáo là một bộ phận của khối đại đoàn kết toàn dân tộc” bằng việc thường xuyên chỉ đạo, kiểm tra, giám sát việc thực hiện chính sách tôn giáo tại địa phương; lồng ghép nội dung phát huy vai trò của tôn giáo trong công tác dân vận và xây dựng đời sống văn hóa cơ sở; chủ động tổ chức đối thoại, tiếp xúc với chức sắc, tín đồ để nắm bắt tâm tư, kịp thời tháo gỡ vướng mắc góp phần xây dựng niềm tin, tăng cường đồng thuận xã hội. Việc thực hiện hiệu quả giải pháp này không chỉ khẳng định vai trò lãnh đạo của Đảng trong công tác tôn giáo, mà còn bảo đảm sự hài hòa giữa quyền tự do tôn giáo của nhân dân với yêu cầu ổn định chính trị, phát triển đất nước trong thời kỳ hội nhập toàn diện.

Thứ hai, đổi mới tư duy, đẩy mạnh thể chế hóa chủ trương về phát huy vai trò tôn giáo trong chiến lược đoàn kết dân tộc

Điều này không chỉ dừng lại ở công tác mặt trận hay vận động phong trào, mà phải được lồng ghép vào các chương trình quốc

gia, như xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền vững, ứng phó biến đổi khí hậu, phát triển vùng đồng bào dân tộc thiểu số,... Ở các vùng có đông đồng bào tôn giáo, cần xây dựng mô hình thí điểm “liên kết tôn giáo - chính quyền cơ sở - Mặt trận” nhằm triển khai công tác xã hội một cách hiệu quả, bền vững, có sự đồng thuận cao từ cộng đồng. Cần chuyển từ tư duy “quản lý hành chính” sang tư duy “đồng hành và phát triển” với các tổ chức tôn giáo, coi tôn giáo là lực lượng xã hội tích cực trong phát triển bền vững. Tuyên truyền, giáo dục đội ngũ cán bộ về vai trò của tôn giáo trong xây dựng khối đại đoàn kết và ổn định xã hội là yêu cầu cấp thiết, đặc biệt trong ngành tuyên giáo, dân vận. Cùng với đó, cần sửa đổi, bổ sung Luật Tín ngưỡng, tôn giáo năm 2016 theo hướng rõ ràng, minh bạch, dễ thực hiện, trong đó làm rõ quyền, nghĩa vụ tổ chức tôn giáo trong hoạt động xã hội mở rộng không gian tham gia vào giáo dục, y tế, bảo trợ xã hội và có chế tài xử lý nghiêm đối với hành vi lợi dụng tôn giáo chống phá Nhà nước. Cần thiết lập cơ chế đối thoại chính sách thường xuyên giữa Nhà nước và các tổ chức tôn giáo. Việc tham vấn ý kiến tôn giáo trong hoạch định chính sách không chỉ thể hiện tinh thần cầu thị, mà còn giúp gia tăng đồng thuận, nâng cao hiệu quả thực thi chính sách trên thực tế.

Thứ ba, phát huy giá trị đạo đức, an sinh xã hội của tôn giáo

Tôn giáo đóng vai trò lớn trong giáo dục đạo đức, lối sống và xây dựng nhân cách công dân. Cần tạo điều kiện cho các tổ chức tôn giáo mở lớp giáo lý, dạy đạo đức - kỹ năng sống, nhất là cho thanh thiếu niên vùng khó khăn. Những giá trị nhân văn, như từ bi, bác ái, khoan dung của các tôn giáo chính thống là nền tảng hỗ trợ giáo dục công dân sống có trách nhiệm, biết sẻ chia. Ngoài ra, cần ghi nhận và hỗ trợ các cơ sở y tế, trường học, trại cai nghiện, nhà dưỡng lão do tôn giáo thành lập và vận hành phi lợi nhuận.

Các mô hình, như trung tâm cai nghiện tự nguyện do các Hội thánh Tin Lành tổ chức, cơ sở dạy nghề của Giáo hội Công giáo cho người nghèo, trẻ em mồ côi hay người hoàn lương, đều là những thực tiễn tích cực góp phần ổn định xã hội.

Thứ tư, phát huy vai trò của chức sắc tôn giáo trong ổn định xã hội ở cơ sở

Chức sắc tôn giáo là những người có uy tín, đạo hạnh và ảnh hưởng sâu rộng trong cộng đồng, đặc biệt tại các địa phương có đông tín đồ. Với vai trò tinh thần và khả năng gắn kết cộng đồng, họ có thể tham gia tích cực vào công tác hòa giải mâu thuẫn, tuyên truyền pháp luật, giáo dục đạo đức và vận động tín đồ sống tốt đời đẹp đạo, qua đó góp phần duy trì ổn định xã hội ngay từ cơ sở. Đại hội lần thứ XIII của Đảng khẳng định “chủ động giúp đỡ, giải quyết các nhu cầu hoạt động tôn giáo, tín ngưỡng, tâm linh của quần chúng”⁽¹⁸⁾, coi trọng việc phát huy vai trò của chức sắc, chức việc tôn giáo trong các hoạt động xã hội phù hợp với pháp luật. Việc phối hợp giữa chính quyền với các tổ chức tôn giáo cần được thúc đẩy thông qua cơ chế đối thoại, chia sẻ thông tin và hỗ trợ pháp lý, nhằm lan tỏa giá trị tích cực của tôn giáo, góp phần củng cố khối đại đoàn kết và giữ gìn an ninh trật tự ngay từ cộng đồng dân cư.

Thứ năm, phát triển truyền thông tôn giáo chính thống, phản bác thông tin xuyên tạc

Trong thời đại truyền thông số, việc xây dựng hệ sinh thái truyền thông cho các tổ chức tôn giáo là cần thiết. Từ website, fanpage, diễn đàn đến các kênh Youtube, Tiktok,... tôn giáo cần có tiếng nói chủ động để lan tỏa giáo lý, minh bạch hoạt động và củng cố niềm tin cộng đồng. Đặc biệt, cần tăng cường tương tác, phổ cập nội dung giáo lý với ngôn ngữ dễ hiểu, gần gũi, thu hút giới trẻ. Bộ Dân tộc và Tôn giáo, Bộ Khoa học và Công nghệ cần phối hợp cùng các tổ chức tôn giáo xây dựng bộ quy chuẩn nội dung, tổ chức tập huấn kỹ năng truyền thông

số và thành lập mạng lưới truyền thông tôn giáo tích cực. Những chức sắc, trí thức tôn giáo am hiểu công nghệ sẽ là lực lượng phản bác hiệu quả các thông tin giả mạo, xuyên tạc tôn giáo. Đồng thời, cần thành lập nhóm chuyên trách liên ngành theo dõi, xử lý thông tin tôn giáo sai lệch, đặc biệt trên không gian mạng xuyên biên giới. Các vụ việc nghiêm trọng cần có phản hồi chính thống, với sự phối hợp giữa chức sắc tôn giáo, cơ quan chức năng và học giả để củng cố lòng tin của nhân dân và giữ vững an ninh tư tưởng.

Tóm lại, toàn cầu hóa không chỉ làm thay đổi kinh tế - công nghệ, mà còn đặt ra những thách thức sâu sắc về tư tưởng, văn hóa và cấu trúc xã hội. Với một quốc gia đa dân tộc, đa tôn giáo như Việt Nam, điều đó càng đòi hỏi sự củng cố vững chắc về ổn định xã hội và khối đại đoàn kết toàn dân. Trong bối cảnh đó, tôn giáo không chỉ là nơi lưu giữ niềm tin và giá trị nhân văn, mà còn trở thành lực lượng xã hội tích cực, chia sẻ, hỗ trợ cộng đồng yếu thế, định hướng đạo đức và ổn định tâm lý xã hội,... Tôn giáo đang khẳng định vai trò ngày càng quan trọng trong phản bác thông tin sai lệch, giữ vững an ninh tư tưởng giữa không gian số đầy biến động. Để phát huy hiệu quả nguồn lực này, cần đổi mới nhận thức, hoàn thiện thể chế và thúc đẩy sự tham gia chủ động của các tổ chức tôn giáo vào các lĩnh vực phát triển. Khi được định hướng đúng đắn, tôn giáo đồng hành trong hành trình xây dựng xã hội ổn định, bền vững và hội nhập trong kỷ nguyên toàn cầu hóa □

(1) Nghị quyết số 43-NQ/TW ngày 24/11/2023 của Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tiếp tục phát huy truyền thống, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc, xây dựng đất nước ta ngày càng phồn vinh, hạnh phúc”

(2) Durkheim, E, *The Elementary Forms of Religious Life*, New York: Free Press, 1912

(3) Weber, M, *The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism*, London: Routledge, 1905

(4) Putnam, R. D., & Campbell, D. E, *American Grace: How Religion Divides and Unites Us*. New York: Simon & Schuster, 2010

(5) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.8, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.313

(6) và (18) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.212 và 141

(7) Luật Tín ngưỡng, tôn giáo năm 2016

(8) và (10) Ban Tôn giáo Chính phủ, *Tôn giáo và chính sách tôn giáo ở Việt Nam*, Nxb Tôn giáo, Hà Nội, 2023, tr.12 và 24

(9) Hạ Anh, *Việt Nam có 16 tôn giáo, gần 28 triệu tín đồ*, <https://vietnamnet.vn>, ngày 01/8/2025

(11) Bình Định, *Phụ nữ các tôn giáo Tây Nguyên hưởng ứng Ngày môi trường thế giới*, <https://www.qdnd.vn>, ngày 02/6/2017

(12) Minh Hiền, *Tiếp tục phát huy hiệu quả mô hình “2 An”*, <https://baoangiang.com.vn>, ngày 19/5/2023

(13) Tiên Hưng, *Hiệu quả từ vận động Hộ đạo Cao Đài trong xây dựng nông thôn mới*, <https://mattran.org.vn>, ngày 18/8/2020

(14) và (15) Như Ngọc, *Trường Ban Tôn giáo Chính phủ: Các tổ chức tôn giáo là cầu nối giữa Đảng, Nhà nước với chức sắc, tín đồ trong công cuộc xây dựng và phát triển đất nước*, <https://btgcp.gov.vn>, ngày 26/8/2022

(16) Open Doors International, *World Watch List 2024*, Retrieved from <https://www.opendoors.org>

(17) Phạm Duy, *Phía sau những phúc trình báo cáo của USCIRF*, <https://cand.com.vn>, ngày 28/9/2020